

laşmağa başladım. O vaxt yaşım da irəliləmişdi, ona görə hazırlığa getməyi də düşünmürdüm. Evdə özüm hazırlaşdım. Əslində, Texniki Universitetə daxil olmaq mənim üçün asan olmalı idi. Hətta orta məktəbi bitirəndə o universitetə sənəd versəydim, mütləq qəbul olardım. İkinci cəhdimdə qəbul oldum və radio mühəndislik və rabitə fakültəsində çoxkanallı telekommunikasiya sistemləri ixtisası üzrə oxudum.

- "Yaşım irəliləmişdi" dediniz. Universitetə qəbul olanda neçə yaşınız var idi ki?

- Aradan çox vaxt keçmişdi. Kolleci oxudum, 1 il 9 ay əsgərlikdə oldum, sonra 2-3 il başqa işlərdə çalışdım. 24 yaşında nəhayət ki universitetə qəbul oldum.

- 24 yaşda "gecdir" demədiniz? Ətrafda belə deyənlər olurdu?

Orda işə başladım. Beləliklə, mobil telekommunikasiya sektoruna gəldim. Sonra bu sahədə müxtəlif şirkətlərdə, fərqli ölkələrdə işlədim. O vaxtlar əməkdaşlıq etdiyim Optimum Network Solutions (ONS) adlı bir türk şirkəti var idi və onun xarici ölkə xaricindəki layihələrinə cəlb olundum. İlk dəfə 2010-cu ildə Tacikistana gəldim, orda bir layihədə işlədim. Sonra bir müddət Türkiyədə "Turkcell"-in layihələrində və Azərbaycanda "Azerfon" şirkətində bir layihədə çalışdım. 2010-cu ilin sonlarında "Bakcell"-də Radio Şəbəkələrin Planlaşdırılması və Optimallaşdırılması üzrə baş mühəndis kimi işə başladım, 3 ildən artıq orda işlədim. "Bakcell"-dən sonra yenidən ölkə xaricində karyeram başlayıb. 2013-cü ildən bəri dünyanın bir neçə ölkəsində müstəqil ekspert kimi çalışıram. Bu günə kimi Azərbaycanda daxil olmaqla 7 fərqli ölkədə mobil telekommunikasiya sahəsində müxtəlif layihələrə cəlb olunmuşam. Bu ölkələr Tacikistan ("Tajikcell"), Türkiyə ("Turkcell", "TurkTelekom"), İspaniya ("Telefonica"), İndoneziya (BOLT), Madaqaskar ("Airtel") və Yaponiyadır ("Rakuten Mobile").

- Hazırda "Nokia"-nın hansı layihəsindəsiniz?

- Yaponiyada "Rakuten Mobile" adlı 4-cü böyük mobil operator qurulur. Dünyada ilk dəfə olaraq burda ən son texnologiyalar tətbiq olunur. Təzə operator olduğu üçün hər şey sıfırdan qurulmuşdur. Tam bulud texnologiyaları üzərində qurulan virtual 4G və 5G şəbəkəsidir. Biz də bu operatorun radio şəbəkəsinin planlaşdırılması, baza stansiyalarının istismara hazır vəziyyətə gətirilməsi və eyni zamanda istismardan sonrakı müddətdə şəbəkənin qüsursuz, dayanıqlı işləməsinə təmin etmək üçün optimallaşdırma işlərinin aparılmasında ekspert kimi çalışırıq. Yaz aylarında şəbəkənin geniş istifadəçi kütləsinin istismarına təqdim edilməsi planlaşdırılır.

- Ölkə xaricində işləməyə getsəniz də, qayıdarsınız. Bir çox kadr getdiyində uzun müddət qalmağı üstün tutur. Sizin dönməyinizin səbəbi nə olur?

- Avropa, Asiya, Afrika ölkələrində iş fəaliyyətim olub. Uzun müddət Türkiyədə çalışmışam, indi də Yaponiyadayam. Bu layihəyə digər ölkələrdən cəlb olunan bir çox adam birləşməyə qərar veriblər, ailələrini gətirirlər. Mən də bunu edə bilərəm. Çalışdığım ölkələrdə qarşıma belə şanslar çox çıxır, ancaq nədənsə heç vaxt bu haqda düşünməmişəm. Bir az vətənə bağlı adamam. 1-2 illik layihə olur, gedib işləyib qayıdaram.

Tanınmış türk şirkəti P.I.Works ilə əməkdaşlıq etdiyim illərdə Verizon kimi Amerika şirkətlərinin layihələrinə də dəstək verdim olub, ancaq heç vaxt ora köçmək haqqında düşünməmişəm.

- İşlə bağlı ölkələri dəyişəndə ailənizi də özünüzlə aparırsınız?

- Uzaq ölkələrə gedəndə yox. Çünki ailənin adaptasiya olması çox çətindir. İqlim, mədəniyyət, mühit və s. hər şeyi dəyişmək asan proses deyil. Ailəni də seçdiyim bu yolda o ölkəyə köçürmək istəmirəm. Türkiyə dil, mədəniyyət baxımından yaxın olduğu üçün ordan layihəyə dəvət alanda aparıram. Yaponiyaya gətmək haqqında düşünürəm. Bilirəm ki, uşaqların gətirilməsi çətin olacaq. Ona görə özüm tez-tez getməyə çalışıram. Tez-tez deyəndə ki, uzaq ölkə olduğu üçün hər istədiyimdə də gedə bilmirəm. Ən son ötən ay ölkədə olmuşam. Oğlum birinci sinfə gedirdi, ailəmin yanında oldum. Bir də yeni ildə gəlməyi düşünürəm.

- Xaricdəki işlərə təcrübə, yoxsa maliyyə üçün gedirsiniz?

- Təcrübə böyük amildir, hər layihədə böyük təcrübə qazanırsan, lakin illər keçdikcə o təcrübənin sənə sosial rifahının artmasında da bir rolu olmalıdır. Yaponiyadan öncə bir il Bakıda çalışdım. Afrikada - Madaqaskarda bir layihədə çalışırdım, bitirib ölkəyə qayıtdım, orda "Nokia"-nın "Bakcell" və "Azercell"-lə layihələri var idi, mənə də dəvət etdilər. Xarici ölkədə çox

Yaponiyada 4-cü böyük mobil operatorun qurulmasında iştirak edən azərbaycanlı

Vüsal Süleymanov: "Yaponiyada işə gələndə heç kim məndən diplomumu soruşmayıb"

Aygün Asımqızı

Düşünür ki, insanın keçdiyi yolda qarşısına çıxan hər bir nüans onun üçün təcrübədir. Yeni heç bir şey itirmir, insan nə qədər uğursuzluq yaşayırsa, bu, ona daha yaxşı təcrübə qazandırır. "Heç vaxt həvəsəndən düşmək lazım deyil" deyən müsahibimiz Yaponiyadakı "Rakuten Mobile" adlı 4-cü böyük mobil operatorun qurulmasında iştirak edən azərbaycanlı mütəxəssis Vüsal Süleymanovdur.

- Sosial şəbəkədə ilk çalışdığınız iş yeri olaraq "Aztelecom"-u qeyd etmişiniz. Burda işə 2006-cı ildə başlamışınız. Orta məktəbi isə 1997-ci ildə bitirmisiniz. Karyeranız bu qədər gec başlamağınızın səbəbi nədir?

- Professional karyerama bir az gec başlamışam. Bunun da müəyyən səbəbləri var. Belə ki, orta məktəbi bitirəndə, sənədlərimi iqtisadiyyat yönümlü sahəyə verdim, ancaq qəbul ola bilmədim və Bakı Rabitə Kollecinə daxil oldum. Kollecdə oxuduğum müddətdə hərbi xidmətə getdim. Əsgərlikdən qayıdıandan sonra kolleci bitirdim. Bir müddət öz ixtisasım üzrə işləmədim, sonra yenidən təhsil almaq fikrinə düşdüm. Azərbaycan Texniki Universitetinə telekommunikasiya ixtisası üzrə daxil oldum. Elə tələbə vaxtı "Aztelecom" şirkətində CDMA şəbəkəsində işə başladım. CDMA bir mobil rabitə standartıdır.

- Kolleci bitirəndən sonra hansı işlərdə çalışdınız?

- O vaxtlar kiçik şəxsi biznesimiz var idi, qardaşlarımızla işləyirdim, həm də universitetə hazırlaşırıdım.

- Özünüzdə evdə hazırlaşdınız, yoxsa müəllim yanına gəldiniz?

- Bizim ailəmiz Ağdamdan məcburi köçkündür. İşgaldan sonra 1992-ci ildə Mingəçevirdə məskunlaşdıq. Orda 1 sayılı məktəbin kimya təmayüllü sinfini bitirmişəm. Məktəbi bitirən ili bir az müəllim yanına hazırlığa getmişdim, ancaq qəbul ola bilməmişdim. Riyaziyyatı yaxşı bildiyimə görə, Texniki Universitetə daxil olmaq üçün müəllim yanına getmədim, cəmi 3 ay fərdi olaraq özüm hazırlaşdım.

- Universitetə qəbul olmayıb kollecdə təhsil alanların böyük qismi elə bu təhsillə kifayətlənir. Sizdə fərqli olub...

- Kolleci bitirəndən sonra iş üçün rabitə müəssisələrinə müraciət etdirdim, ancaq təklif olunan işlər məni qane etmirdi. Öz potensialıma güvənərək daha yüksək səviyyədə işləri görəcəyimi bildirdim. Kolleci bitirməklə hədəflərimə çata bilməyəcəyimi gördüm və bu sahədə ali təhsil almaq qərarı verdim. Birinci il imtahanandan kəsildim, çünki hazırlıqsız getmişdim. Lakin sonra özümdə güc tapdım və hazır

- Əlbəttə, deyənlər olurdu. Texniki Universitetə ikinci dəfə imtahan verəndə deyirdim ki, bu, son şansımıdır, qəbul ola bilməsəm, demək ki qismətimdə yoxdur. Ancaq təhsil almağın yaş cəhətdən gec olduğunu fikirləşməmişdim.

- Bu dəfə də kəsilsəydiniz, sizcə, necə olardı?

- Həyatım tamamilə başqa cür ola bilərdi. Çünki kolleci bitirməklə uğur əldə edə biləcəyimi düşünmürdüm. Düzü, mütəxəssis kimi yetişməyimdə ali təhsilimin birbaşa rolu olmayıb. Məsələn, Yaponiyada işə gələndə heç kim məndən diplomumu soruşmayıb. Diplom əslində o qədər də əhəmiyyət kəsb etmir. Ancaq ali təhsilin açdığı başqa imkanlar var. Bu, vacib amildir. Hətta global şirkətlərin rəhbərləri içərisində təhsilini yarımçıq qoyan, heç təhsil almayanlar da var. Amma o vaxtlar Azərbaycan reallığında ali təhsil almaq vacib sayılırdı.

- Universitetdən 1-2 il kəsilsəniz tələbələrə biddə bacarıqsız kimi baxırlar. Bununla bağlı fikirləriniz maraqlıdır.

- Orta məktəbi bitirdiyim il İqtisad Universitetinə daxil ola bilməyəndə, atam böyük xəyal qırıqlığı yaşadı. Çünki qəbul olacağıma əmin idi. İmtahandan öncə artıq universitetdə oxuduğumu belə təsəvvür edirdi. Həyəcandan, ya nədənsə çox cüzi balım çatmadı, kəsildim. Artıq ətrafdakılarda belə təsəvvür yaranmışdı ki, universitetə qəbul olmaq iqtidarında deyiləm, o qədər də savadım yoxdur. Rabitə kollecinə oxumağım da əslində atamın təşəbbüsü idi. Dedi ki, universitetə qəbul ola bilmədin, faciə deyil, bu balla istənilən kollece, texnikuma düşə bilirsən. Dedi ki, bir ixtisas seç, peşə sahibi ol. "Elektronika sahəsi üzrə sənətkar olarsan" dedi. Bu zaman mənə də xəyal qırıqlığı olurdu, amma hədəfimdən yayınmırdım. İnsan nə qədər uğursuzluq yaşayırsa, bu, ona daha yaxşı təcrübə qazandırır. Heç bir şey itirmir. Ona görə heç vaxt həvəsəndən düşmək lazım deyil. Hədəfin varsa, çox çalışsansa, mütləq uğur əldə edəcəksən.

- İlk iş yerinizdə bir ildən bir az çox çalışmışınız. Tez ayrılmağınızın səbəbi nə idi?

- Bir müddət sonra artıq orda işləmək məni qane etmədi, daha da irəli getməyə, yeni texnologiyalarla maraqlanmağa başlamışdım. İngilis dilini öyrənməyə başladım və bu müddətdə başqa işlərə də müraciət etdirdim. Onlardan biri də "Nokia" şirkəti idi. O vaxt adı "Nokia Siemens Networks" gedirdi. Həmin şirkətə birinci dəfə müraciət edəndə, müsahibəyə çağırıldı, ingilis dilim zəif olduğu üçün qəbul etmədilər. Şirkətin kadrlar şöbəsinin müdiri alman xanım idi, mənə dedi ki, texniki biliyin var, ingilis dilini təkmilləşdir, sənə yenidən müsahibəyə dəvət edəcəm. 3-4 ay ingilis dili üzərində işlədim və yenidən iş üçün müraciət etdim. İkinci cəhddə müsahibədən keçdim və

- Uğur qazanmaq üçün çox çalışmışınız. Önemli olduğunu dediniz. Siz öz təcrübənizdə necə çalışmışınız?

- Mənim məşğul olduğum sahə çox spesifikdir. Demək olar ki, Azərbaycanda bunun məktəbi yoxdur. Azərbaycandakı universitetlərdə müasir mobil telekommunikasiya sahəsində nə o qədər pedaqoq var, nə də lazım olan vəsait. Ona görə bu sahəni seçmiş insanlar özlərini təkmilləşdirmək üçün lazım olan vəsaitləri müxtəlif mənbələrdən axtarıb tapmalıdırlar. Çox çalışmaq deyəndə bunu nəzərdə tutaram ki, texniki sahədir və texnologiyaya o qədər sürətlə inkişaf edir ki, kadr olaraq ona ayaq uydurmaq hazırda çox çətindir. Mənim sahəmdə Azərbaycanda təcrübəli kadr elə də çox deyil, amma dünyada çox təcrübəli mütəxəssislər var. Bunlarla bir yerdə işləmək üçün öz üzərində daim çalışmalı, yeni texnologiyaları öyrənməlisən. Artıq elə bir rəqabət dövrüdür ki, hər sahədə öz çətinliyi, daha çox işləməlidir.

- Sahənizin spesifikliyindən danışdınız. Bir az bu haqda məlumat verin...

- Dünyada mobil telekommunikasiya sektorunda operatorları avadanlıqla təchiz edən bir neçə böyük təchizatçı var. Onlara vendor deyirlər. O vendorlar Finlandiyanın "Nokia", İsveçin "Ericsson", Çinin "Huawei" və "ZTE" şirkətləridir. Son vaxtlar Cənubi Koreyanın "Samsung" şirkəti də bu sahəyə əlavə edilir. Bu tipli kiçik şirkətlər də var. 3GPP, ET-SI və bu kimi beynəlxalq qurumlar telekommunikasiya sahəsində ümumi standartları və protokolları müəyyən edirlər. Hansı ki adını çəkdiyim bütün global təchizatçılar bu standartlara uyğun olaraq fəaliyyət göstərirlər. Amma vendorların özlərinin spesifik yanaşmaları var və telekom mütəxəssisləri də buna görə müxtəlif kateqoriyalara bölünürlər. Məsələn, "Huawei" avadanlıqları üzrə ixtisaslaşmış mütəxəssis və s. Mən "Nokia" avadanlıqları ilə daha çox işlədiyim üçün "Nokia" sahəsində mütəxəssis kimi yetişmişəm. Ona görə son zamanlar davamlı olaraq "Nokia" şirkətinin layihələrinə dəvət alıram.

qalmışdım, yorulmuşdum, üstəlik də qızım yeni anadan olmuşdu, ona görə ailəmin yanında qalmaq istəyirdim, Bakıdakı təklif də yerində oldu və qəbul etdim. Amma Azərbaycanda davamlı olaraq mühəndis, konsultant kimi işləmək məni qane etmir. Verilən maaş təcrübəmə uyğun olmur deyə, yəni xarici ölkələrə üz tutmaq məcburiyyətində qalıram. Çünki xarici ölkələrə gedəndə dərəcəyə görə maaş təyin edilir.

- Burda aldığınız maaşla orda verilən maaş arasında fərq nə qədər olur?

- Müqayisəolunmaz dərəcədə fərq olur (Gülür). Məsələn, Azərbaycanda 10-15 il təcrübəsi olan mütəxəssisin aldığı maaş 1500-2000 civarında olur. Bəlkə də, bu, Azərbaycan standartlarında, sosial mühitində yüksək maaşdır. Ancaq global standartlara baxanda, heç də yüksək məbləğ deyil. Ona görə xaricdə işləyəndə qat-qat yüksək məvacib ala bilir. Əlbəttə, o məvacibin vergiyə, şəxsi problemlərə gedən hissəsi də olur. Amma xərcləri çıxandan sonra sənənin əlində qalan pulu müqayisə etsək, 3-4 dəfə fərq var.